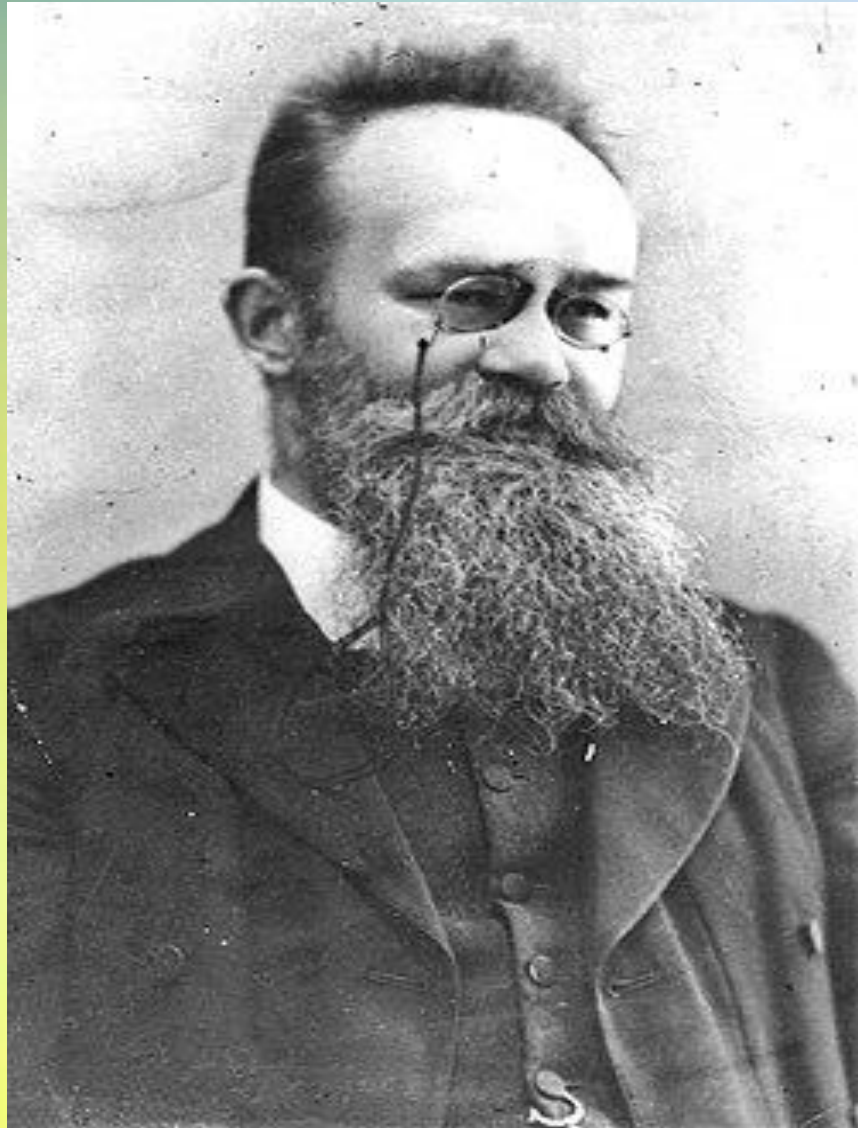

«Михайло Грушевський: історик і будівничий нації»

До 157-річчя від дня народження М. С. Грушевського (1866–1934), українського історика, державного і громадсько-політичного діяча

*Іван Труш. Портрет професора
Михайла Грушевського. 1900 р.*

***Визначний історик, літературознавець,
публіцист, державний і громадський діяч, колишній
голова Української Центральної Ради Михайло
Сергійович Грушевський. Його монументальна
«Історія України-Руси» по праву вважається
метрикою нашого народу, а її автора називають
Великим Українцем — і літописцем, і творцем
історії.***

Своїми працями «Історія України-Руси» та «Схема
руської історії» Грушевський здійснив концептуальну
революцію. Він довів безперервність історії
українського народу від часів Київської держави й
донедавна, а також, що український народ, як і всі
інші слов'янські народи, має своє власне коріння, а
єдина російська історія і єдина руська народність —
це лише міф. Грушевський писав: «Володимиро-
Московська держава не була ані спадкоємицею, ані
наступницею Київської. Вона виросла на своїм
корені, і відносини до неї можна б скоріше
прирівняти, наприклад, до відносин Римської
держави до її галльських провінцій...».

Цікави факті із життя видатного історика й державотворця

- Батько Михайла Грушевського — Сергій Федорович — був знаний як автор одного з найкращих підручників з церковнослов'янської мови для шкіл, книга витримала понад 30 перевидань. Це дало змогу набути чималий капітал і жити безбідно ще багато років.
- Михайло Грушевський починав творчий шлях саме як письменник. Однак чимало літературних текстів дотепер не друкувалися. Значний їхній масив уперше було надруковано у виданні «Михайло Грушевський: Із літературної спадщини» — Нью-Йорк — Київ. — 2000.
- Ще під час навчання у гімназії почав писати свої перші оповідання, які надсилав до України відомому українському письменникові Іванові Нечую-Левицькому. Вже 1885 року майбутній історик, за підтримки Нечуя-Левицького, опублікував свої оповідання «Бех-аль-Джугур» та «Бідна дівчина».
- 7 (20) березня члени Центральної Ради обрали Михайла Грушевського своїм головою. Рішення було прийняте без відома самого Грушевського, що свідчить про його колосальний авторитет. На той час Грушевський навіть знаходився поза Україною, але повернувся, щоб обійняти посаду.
 - Михайло Грушевський ніколи не був Президентом України. Він очолював Центральну Раду, яка фактично виконувала функції уряду. Таким чином, його можна назвати радше головою парламенту, але аж ніяк не президентом.

■ У січні 1918 року під час штурму Києва більшовики цілеспрямовано спалили фамільний маєток Грушевських на вулиці Паньківській, 9.

Ущент згоріли цінні рукописи, бібліотека, унікальні колекції рушників, вишивок, килимів, порцеляни та прикрас. При цьому сильно постраждала стара мати Михайла Сергійовича, Глафіра Захарівна, яка померла через кілька днів після того, як її винесли з палаючого будинку. Зараз тут музей.

Будинок, в якому зараз розміщується музей Грушевського, був збудований на п. XX ст. У 1908 цей будинок разом із садивою був придбаний родиною Грушевських.

Того ж року починається зведення нового семиповерхового прибуткового будинку в стилі українського модерну на розі вул. Паньківської і Микільсько-Ботанічної, яке завершилося у 1910 р. (архітектори Брадтман Е. та Кричевський В.). Частина цього будинку займала родина Грушевського, а частина здавалася в оренду. Триповерховий будинок використовувався як флігель.

У 1921 р. семиповерховий будинок був остаточно знищений: його висадили у повітря.

Родина Грушевських знову оселяється в триповерховому будинку. У 1924-1931 рр. тут мешкав і сам М. Грушевський.

■ Вся найбільша громадсько-політична діяльність Михайла Сергійовича Грушевського була зосереджена у Львові.

Переїхав історик до Львова у 1894 році, там прожив аж 20 років.

Крім того, у Львові Грушевський побудував власний будинок, який досі відкритий для відвідувачів.

Саме тут він зміг налагодити зв'язки з усіма активними діячами та вступити в діяльність Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

Лише «Записок Наукового товариства ім.Шевченка» за редакцією Михайла Грушевського вийшло більше 100 томів.

Державний меморіальний музей Михайла Грушевського — музей у місті Львів, присвячений життю та творчій праці Михайла Грушевського. Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові засновано у травні 1998 року, а урочисто відкрито 22 серпня 2000 року. Музей розташовано у приміщеннях вілли, в якій родина Грушевських мешкала до 1914 року.

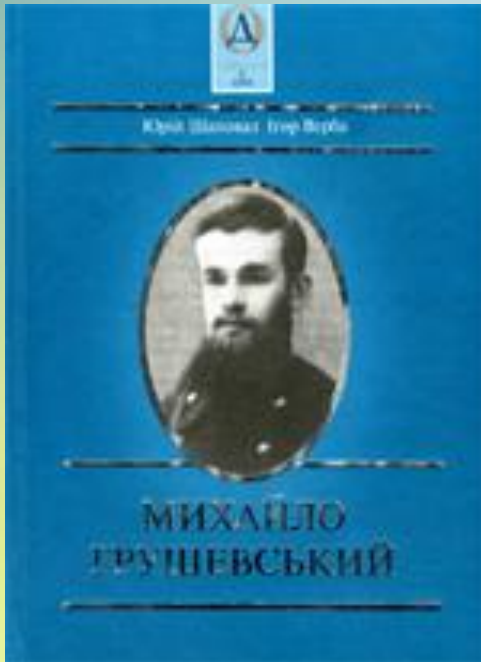

- За спогадами сучасників, Грушевський мав надзвичайну працездатність. Спав 4 години на добу, весь свій час присвячував роботі. Творчий доробок складає понад 2000 праць. 10-томну монографію «Історія України-Руси» Михайло Сергійович писав 38 років (з 1895 по 1933 рік).

- Один з найбільш суперечливих фактів із життя Михайла Грушевського — дата його смерті. Мова йде про 24 та 25 листопада 1934 року. Відповідно до історії хвороби Михайла Сергійовича, 24 листопада датується останній запис: «Сердечная слабость нарастает... В 2 ч[аса] дня смерть при нарастании сердечной слабости». 27 листопада 1934 року в українських газетах «Комуніст» та «Вісті ВУЦВК» з'явився некролог Грушевського, де й зазначалась дата смерті — 25 листопада. Це призвело до тиражування неточності, адже нікому не спадало на думку, що в офіційному некролозі може бути хиба такого типу.

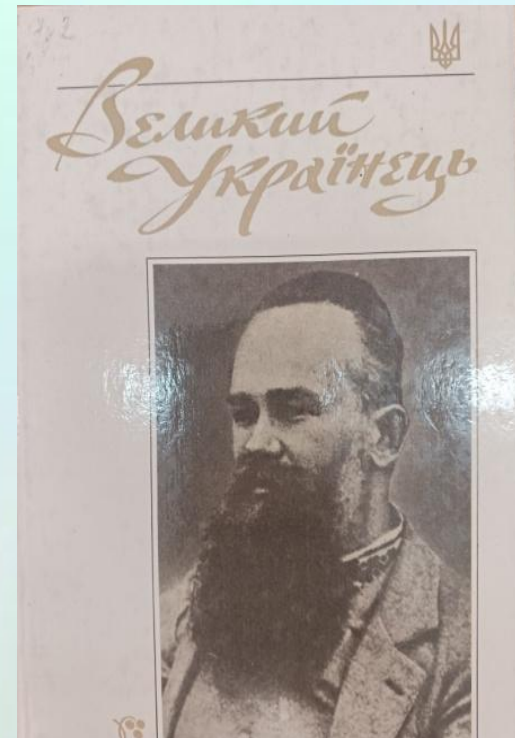
- За рішенням Київради, надмогильний пам'ятник для Михайла Грушевського був вирізаний з шматка граніту, який до 1919 року служив постаментом пам'ятника Миколі І.

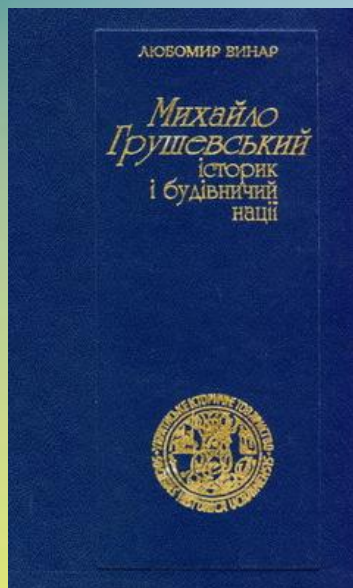

Шаповал, Юрій Іванович.

Михайло Грушевський / Ю. Шаповал, І. Верба. - Київ : Альтернативи, 2005. - 352с. - (Особистість і доба).

Великий Українець: матеріали з життя та діяльності М.С. Грушевського / Димеденко А.П. - Київ : Веселка, 1992. - 549 с.

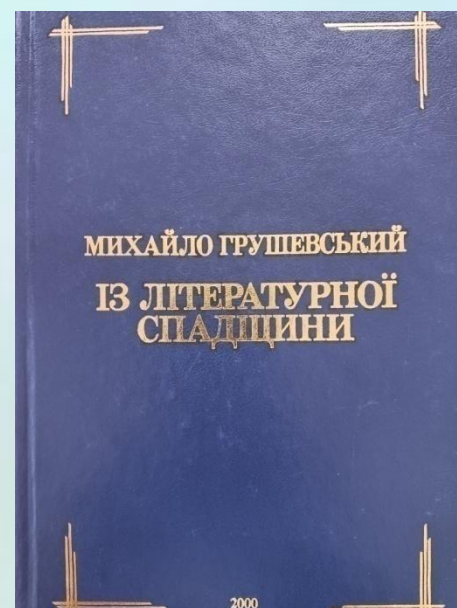

Винар, Любомир.

Михайло Грушевський історик і будівничий нації = Mykhailo Hrushevskyy : historian and nation builder : статті і матеріали / Л. Винар ; Любомир Винар ; Українське історичне т-во ; Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ. - Київ ; Нью-Йорк ; Торонто : Фундація ім. О. Ольжича, 1995. - 304 с. - У 130-ліття з дня народження М. Грушевського 1866-1996.

Грушевський, Михайло.

Із літературної спадщини / М. Грушевський ; НАНУ, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка; Ред. Винар Л.; Упоряд.: Бурлака Г. і Шацька А. - Нью-Йорк-Київ, 2000. - 416с. - І18грн.00.

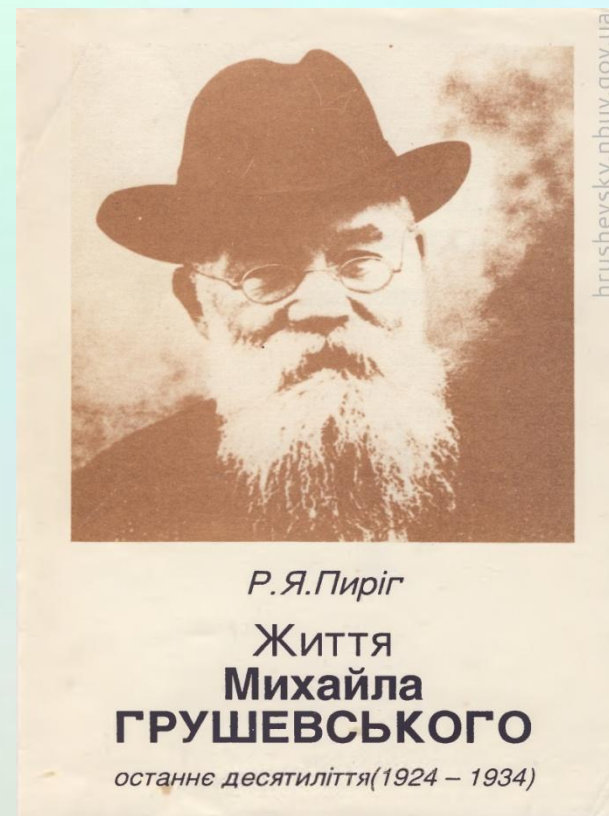

Пристайко, В. І.

Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД. Трагічне десятиліття: 1924-1934 / В. І. Пристайко, Ю. І. Шаповал. - Київ : Україна, 1996.

Пиріг, Р. Я.

Життя Михайла Грушевського: останнє десятиліття (1924-1934) / Р. Я. Пиріг. - Київ : Інститут української археографії АН України, 1993. - 200 с.

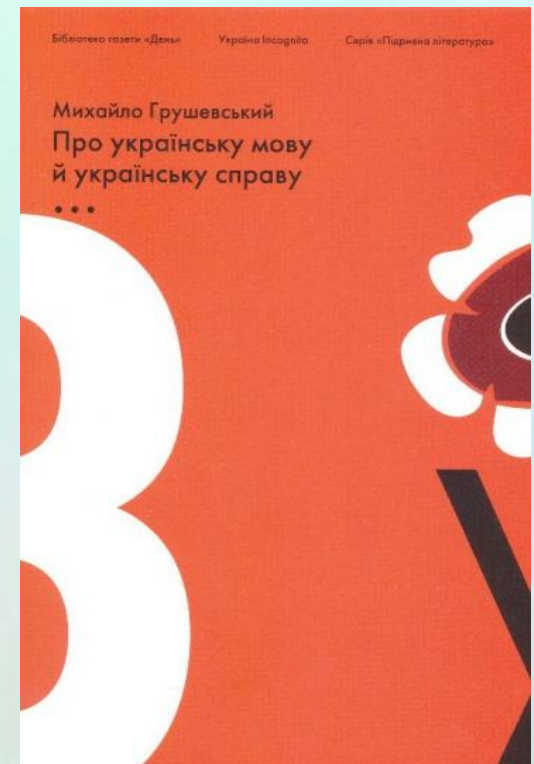
Янкова, Надія Іванівна.

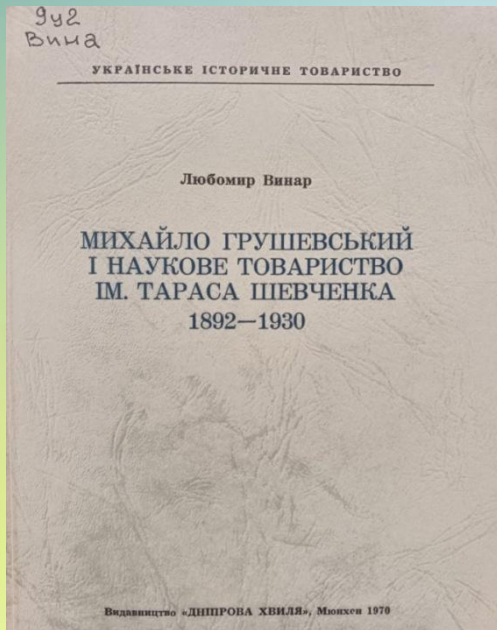
Історичні коди у творчості Михайла Грушевського :
монографія / Н. І. Янкова ; Надія Янкова. - Київ :
Академія, 2013. - 158, [2] с. - (Серія "Монограф"). - Сер.
засн. у 2006 р. - Бібліогр.: с. 148-158.

Грушевський, Михайло
Сергійович.

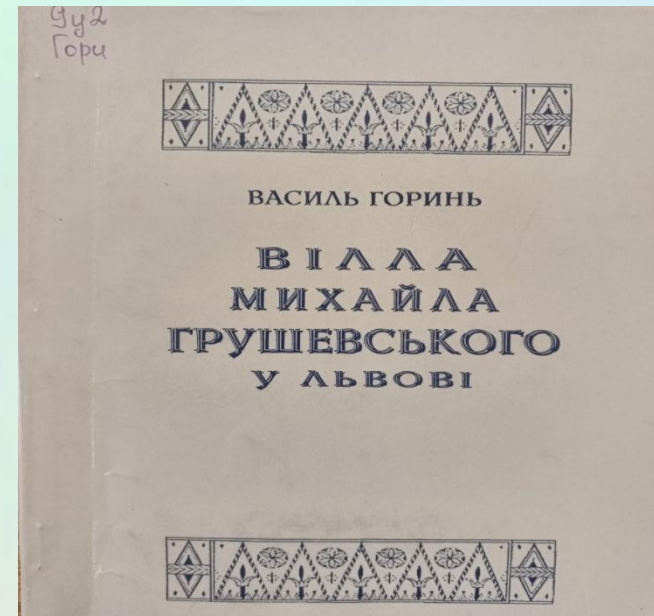
Про українську мову й
українську справу / М. С.
Грушевський ; Михайло
Грушевський ; [за заг. ред. Л.
Івшиної ; упоряд.: І.
Сюндюков, Н. Тисячна]. - Вид.
2-ге. - Київ : Українська прес-
група, 2014. - 79, [1] с. : портр.
- (Бібліотека газети "День"
"Україна Incognita". Серія
"Підривна література").

Винар, Л.

Михайло Грушевський і наукове товариство
ім.Тараса Шевченка. / Л. Винар. - Мюнхен, 1970. -
111с.

Горинь, Василь.

Вілла Михайла Грушевського у Львові
/ В. Горинь ; НАНУ. ЛНБ ім.В.Стефаника.
Ін-тут українознавства
ім.І.Крип"якевич. - Львів, 1999. - 72с.

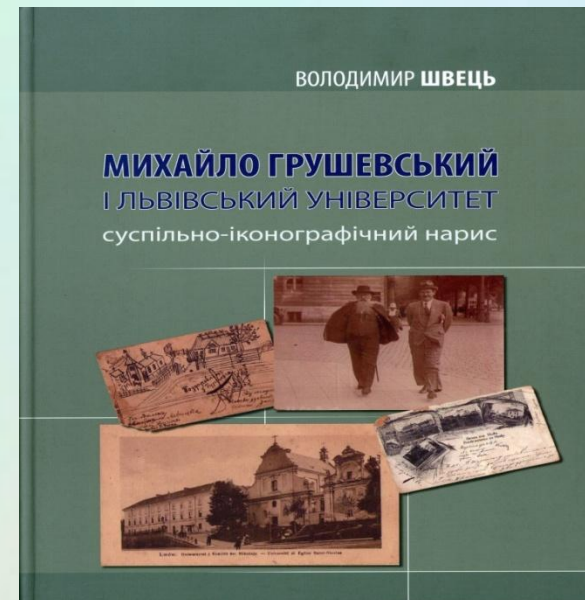

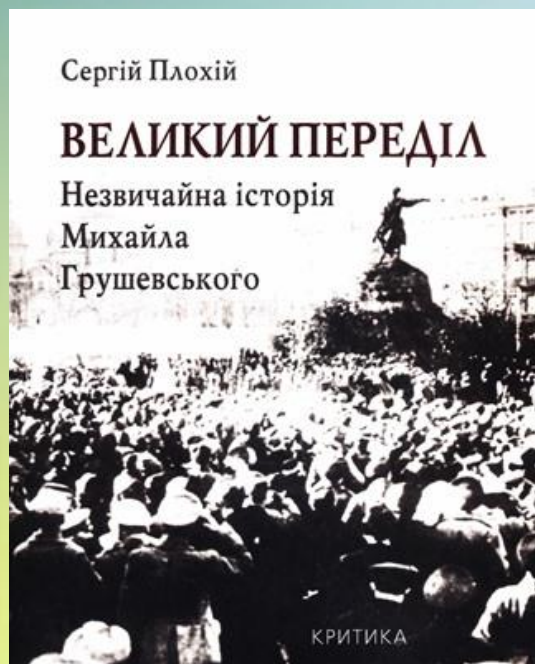
Тельвак, Віталій.

Львівська історична школа Михайла Грушевського = Lviv historical school of Mykhailo Hrushevsky / В. В. Тельвак, В. П. Педич ; Віталій Тельвак, Василь Педич ; Укр. іст. т-во. - Львів : Світ, 2016. - 422, [2] с., [8] арк. іл. : іл. - (Серія "Грушевськіяна" / ред. сер. Л.Р. Винар ; т. 9). - Парал. тит. арк. англ. - Сер. зазн. в 1974 р. - Імен. покажч.: с. 418-422. - Бібліогр.: с. 401-417 та в підрядк. прим.

Швець, Володимир.

Михайло Грушевський і Львівський університет : суспільно-іконогр. нарис : [книга-альбом] / В. Швець ; Володимир Швець ; [передм. О. Сухий] ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. - 146, [2] с. : іл. - Бібліогр.: с. 144-146.

Плохій, Сергій.

Великий переділ. Незвичайна історія Михайла Грушевського = Unmaking imperial Russia: Mykhailo Hrushevsky and the writing of Ukrainian history / С. Плохій ; Сергій Плохій ; [авториз. пер. з англ. Миколи Климчука ; Укр. наук. ін-т Гарвард. ун-ту ; Ін-т Критики]. - Київ : Критика, 2011. - 598, [2] с. - Парал. тит. арк. ориг. - Перекладено за вид.: Unmaking imperial Russia: Mykhailo Hrushevsky and the writing of ukrainian history / S. Plokyh. Univ. of Toronto press, 2005. - Показч.: с. 573-593. - Бібліогр. в прим.: с. 423-572.

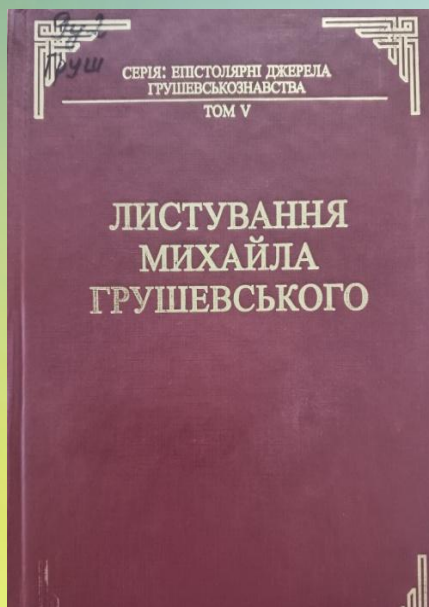
Тагліна, Юлія Сергіївна.

Михайло Грушевський / Ю. С. Тагліна ; Ю. Тагліна. - Харків : Фоліо, 2010. - 120, [2] с. - (Знамениті українці). - Авт. на обкл. не зазнач.

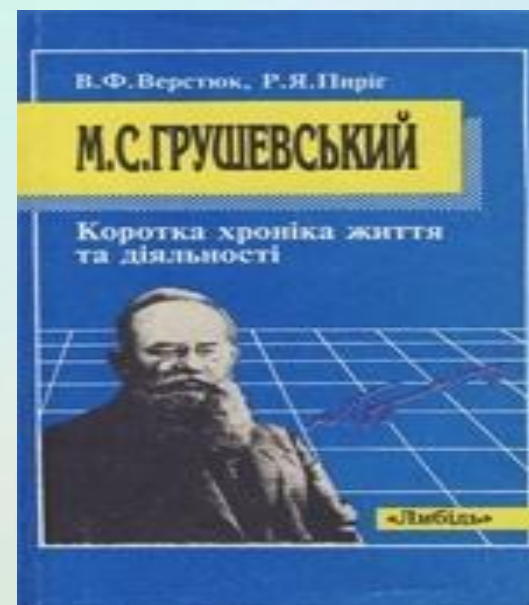
Грушевський, Михайло Сергійович.

Листування Михайла Грушевського = The correspondence of Mykhailo Hrushevs"kyi : листування Михайла Грушевського та Євгена Чикаленка / М. С. Грушевський ; Українське іст. т-во ; Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського [та ін.] ; упоряд.: І. Старовойтенко, О. Тодійчук ; ред. Л. Винар. - Київ [та ін.] : Простір, 2010. - 289, [7] с. : портр. - (Серія: Епістолярні джерела грушевськознавства ; т. 5). - Парал. тит. арк. англ. - Показч.: с. 249-289.

Верстюк, В. Ф.

М.С.Грушевський / В. Ф. Верстюк, Р. Я. Пиріг. - Київ : Либідь, 1996. - 144 с.

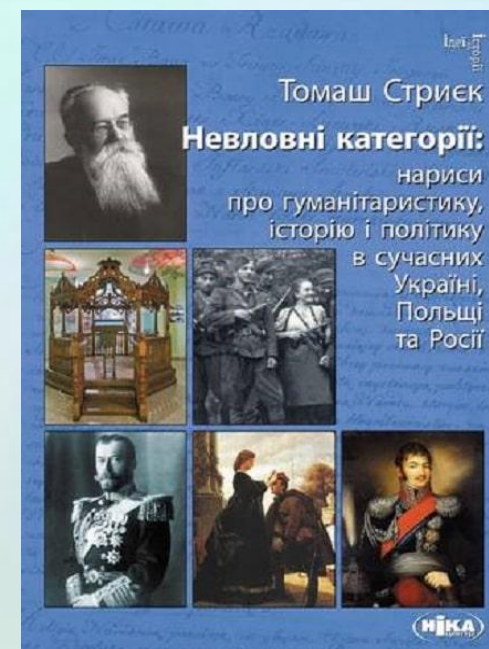

Луняк, Євген Миколайович.

З плеяди творців націй: Мішле, Костомаров, Грушевський : видатні історики в романтичних життєписах / Є. М. Луняк ; Євген Луняк ; Ніжинський державний ун-т імені Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. - 168 с. - Бібліогр.: с. 155-158.

Стриєк, Томаш.

Невловні категорії = Nieushwytnie kategorie : нариси про гуманітаристику, історію і політику в сучасних Україні, Польщі та Росії / Т. Стриєк ; Томаш Стриєк ; [пер. з пол.: А. Павлишин та ін. ; наук. ред.: В. Склокін]. - Київ : Ніка-Центр, 2015. - 318 с. - (Серія "Ідеї та Історії" ; вип. 12). - Парал. тит. арк. пол. - Сер. засн. 2007 р. - Імен. покажч.: с. 314–318. - Бібліогр.: с. 297–313 та у підрядк. прим.

На виставці представлено документи з фондів Наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича. . Для пошуку інших видань радимо скористатися електронними ресурсами бібліотеки та традиційними картковими каталогами.

Виставку підготували співробітники 12 читального залу відділу обслуговування науковою літературою.

